

Polska w latach 90-ych XX wieku

Oś czasu

Notatka z lekcji

1. Reformy gospodarcze.
2. Koszty społeczne transformacji ustrojowej.
3. Rozpad obozu solidarnościowego.
4. Sytuacja wewnętrzna Polski.
5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Terminy i pojęcia: plan Balcerowicza, gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie, pluralizm polityczny, popiwiek, „wojna na górze”.
7. postaci: Leszek Balcerowicz, Jan Krzysztof Bielecki, Ryszard Kaczorowski, Jarosław Kaczyński, Lech Kaczyński, Jacek Kuroń, Aleksander Kwaśniewski, Tadeusz Mazowiecki, Jan Olszewski, Lech Wałęsa.

Postaci

Leszek Balcerowicz – polityk i ekonomista, nauczyciel akademicki. Wiceprezes Rady Ministrów i minister finansów w rządach Tadeusza Mazowieckiego, Jana Krzysztofa Bieleckiego i Jerzego Buzka. Twórca tzw. planu Balcerowicza.

Jan Krzysztof Bielecki - polityk i ekonomista. W 1991 prezes Rady Ministrów, w latach 1992–1993 minister-członek Rady Ministrów ds. kontaktów z Europejską Wspólnotą Gospodarczą, w latach 2003–2010 prezes zarządu Banku Pekao.

Ryszard Kaczorowski (1919 – 2010) - polityk, działacz społeczny, po 1945 na emigracji, członek Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, w latach 1989–1990 ostatni prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie. Zginął w katastrofie pod Smoleńskiem.

Postaci

Jarosław Kaczyński – polityk i prawnik, współzałożyciel i od 2003 roku prezes partii Prawo i Sprawiedliwość.

Lech Kaczyński (1949 – 2010) - polityk i prawnik. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2005–2010. Działacz opozycji w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Zginął w katastrofie pod Smoleńskiem

Jacek Kuroń (1934 – 2004) polityk, jeden z przywódców opozycji w okresie PRL, historyk, działacz tzw. czerwonego harcerstwa, współzałożyciel KOR.

Aleksander Kwaśniewski - polityk i dziennikarz. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1995–2005.

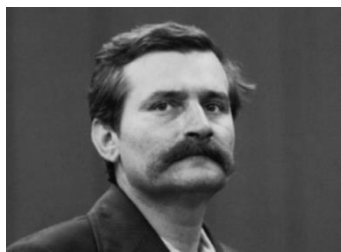
Postaci

Tadeusz Mazowiecki (1927 – 2013) polityk i publicysta. Ostatni prezes Rady Ministrów PRL i pierwszy III Rzeczypospolitej, współtwórca i przewodniczący Unii Demokratycznej i Unii Wolności.

Jan Olszewski (1930 – 2019) - polityk, adwokat i publicysta. W okresie II wojny światowej i okupacji żołnierz Szarych Szeregów oraz uczestnik powstania warszawskiego. Działacz opozycji demokratycznej i obrońca w procesach politycznych w okresie PRL. W latach XII 1991 – VI 1992 prezes Rady Ministrów (premier).

Lech Wałęsa - polityk i działacz związkowy, z zawodu elektryk. Czołowy opozycjonista w okresie PRL, współzałożyciel i pierwszy przewodniczący NSZZ „Solidarność”, w 1983 laureat Pokojowej Nagrody Nobla. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1990–1995

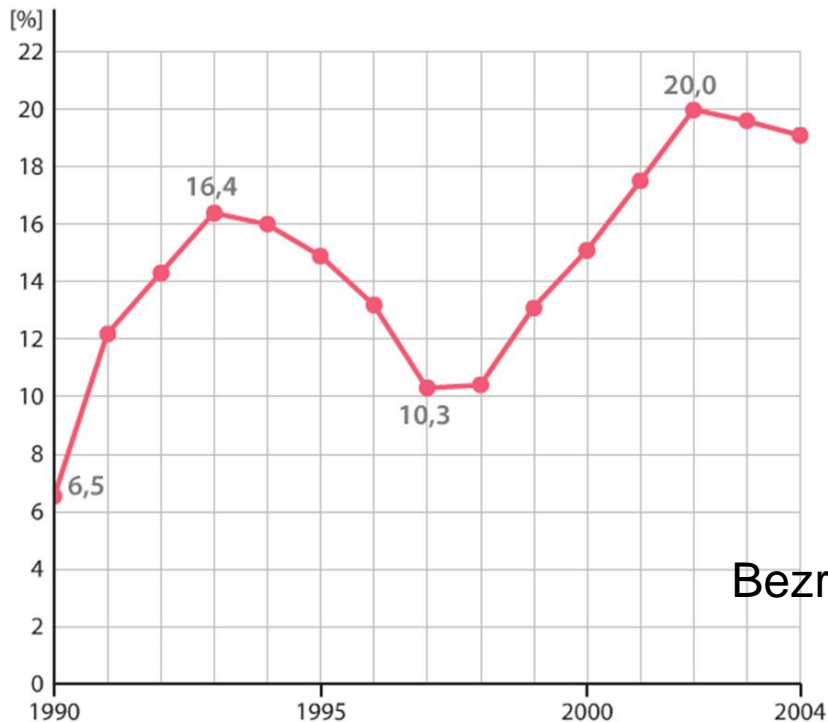
Reformy Leszka Balcerowicza

- Celem planu Leszka Balcerowicza była transformacja, czyli przekształcenie polskiej gospodarki z centralnie planowanej na kapitalistyczną gospodarkę rynkową.
- Główne cele planu Balcerowicza;
 - prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych i budowa sektora prywatnego,
 - ograniczenie deficytu budżetowego,
 - walka z inflacją,
 - rezygnacja z urzędowego regulowania cen – ceny miały być regulowane przez rynek (popyt i podaż).

Koszty społeczne reform

- Wprowadzenie reform Balcerowicza spowodowało przejściowe pogorszenie się sytuacji wielu grup społecznych;
 - w wyniku upadku wielu państwowych przedsiębiorstw pojawiło się wysokie bezrobocie,
 - nastąpił spadek realnych wynagrodzeń i pogorszenie jakości życia niektórych grup społecznych,
 - życie gospodarcze zakłócały liczne afery gospodarcze i przestępczość.

Bezrobocie w Polsce w latach 1990 - 2004

Pierwsze wybory prezydenckie

- W 1990 r. odbyły się pierwsze powszechne wybory prezydenckie;
 - pierwszym prezydentem wyłonionym w wyborach powszechnych został Lech Wałęsa,
 - ostatni prezydent RP na uchodźctwie – Ryszard Kaczorowski przekazał Lechowi Wałęsie symbole władzy.

Cztery godziny po zaprzysiężeniu prezydenta Lecha Wałęsy na Zamku Królewskim w Warszawie, prezydent na uchodźctwie Ryszard Kaczorowski przekazał mu insygnia władzy II Rzeczypospolitej.

Polska scena polityczna na początku lat 90-ych

- Na początku lata 90-ych w Polsce powstało kilkadziesiąt nowych partii politycznych.
- W wyniku rozpadu dawnego obozu solidarnościowego powstały m.in.:
 - Porozumienie Centrum (PC) – Jarosław Kaczyński,
 - Ruch Obywatelski Akcja Demokratyczna (ROAD) – Zbigniew Bujak,
 - Unia Demokratyczna (UD),
 - Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe (ZChN),
 - Kongres Liberalno-Demokratyczny.
- Dawni działacze PZPR utworzyli Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD).
- Działało Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL).

Przemiany ustrojowe w Polsce

- Nowelizacja Konstytucji w grudniu 1989 r.
 - wprowadzała ustrój demokratyczny i pluralizm polityczny,
 - wprowadzała swobodę działalności gospodarczej i przywracała mechanizmy rynkowe w gospodarce.
- 17 X 1992 r. została uchwalona mała konstytucja, która regulowała nowe zasady sprawowania władzy w Polsce.
- **2 IV 1997 r. została uchwalona Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.**

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

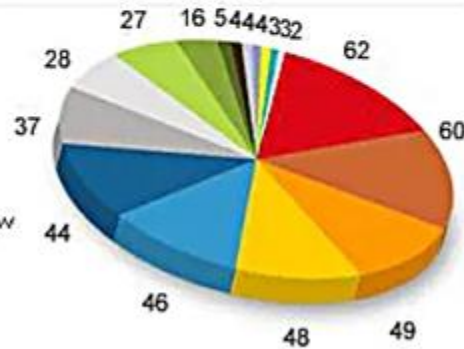
Sytuacja polityczna w latach 1991-2005

- 27 X 1991 r. odbyły się pierwsze w pełni demokratyczne wybory parlamentarne w Polsce.
 - w wyborach uczestniczyło 29 partii, które utworzyły w parlamencie 18 klubów poselskich,
 - wybory wygrały partie postsolidarnościowe, które utworzyły koalicję rządową,
 - silne rozdrobnienie sejmu spowodowało, że rządy były bardzo niestabilne,
 - brak stabilności rządów doprowadził do skrócenia kadencji sejmu.
- Nowe wybory parlamentarne odbyły się 19 IX 1993 r.
 - w wyborach do sejmu drugiej kadencji zwycięstwo odniosła lewica postkomunistyczna,
 - nowy rząd został utworzony przez koalicję SLD i PSL.
- W wyborach prezydenckich w 1995 r. zwycięstwo odniósł Aleksander Kwaśniewski. Aleksander Kwaśniewski sprawował urząd przez dwie kadencje.
- W wyborach prezydenckich w 2005 r. zwycięstwo odniósł kandydat Prawa i Sprawiedliwości – Lech Kaczyński.

Wybory do Sejmu

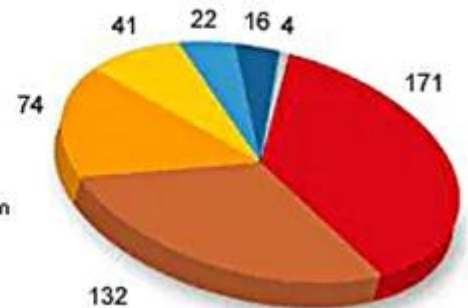
- Unia Demokratyczna
- SLD
- Wyborcza Akcja Katolicka
- PSL
- Konfederacja Polski Niepodległej
- Porozumienie Obywatelskie Centrum
- Kongres Liberalno-Demokratyczny
- Porozumienie Ludowe
- NSZZ Solidarność
- Polska Partia Przyjaciół Piwa
- Chrześcijańska Demokracja
- Solidarność Pracy
- Partia Chrześcijańskich Demokratów
- Polski Związek Zachodni
- Unia Polityki Realnej
- Partia X
- Ruch Autonomii Śląska

w 1991 r.

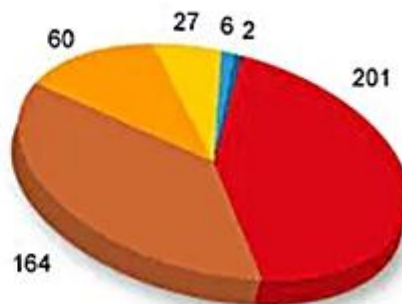
w 1993 r.

- SLD
- PSL
- Unia Demokratyczna
- Unia Pracy
- Konfederacja Polski Niepodległej
- Bezpartyjny Blok Wspierania Reform
- Mniejszość Niemiecka

w 1997 r.

- AWS
- SLD
- Unia Wolności
- PSL
- Ruch Odbudowy Polski
- Mniejszość Niemiecka

Wybory parlamentarne w 1997

- w wyborach parlamentarnych w 1997 r. zwycięstwo odniósł obóz postsolidarnościowy;
 - władzę objęła koalicja rządowa Akcji Wyborczej Solidarność (AWS) i Unii Wolności (UW),
 - rząd AWS-UW przeprowadził cztery duże reformy (administracyjną, emerytalną, służby zdrowia i oświaty).
- wybory parlamentarne w 2001 r. ponownie wygrał Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD).
- w wyborach parlamentarnych w 2005 r. zwyciężyło Prawo i Sprawiedliwość – Jarosław Kaczyński;
 - nowy rząd został utworzony przez koalicję Prawa i Sprawiedliwości, Ligi Polskich Rodzin oraz Samoobrony,
 - pozycję nowego rządu wzmocniło sprawowanie urzędu prezydenta przez Lecha Kaczyńskiego.

ZAPAMIĘTAJ

- W grudniu 1989 r. Leszek Balcerowicz przedstawił w sejmie plan reform gospodarczych Polski. Realizacja tego planu wydobyła państwo z zapaści gospodarczej, ale przyniósł on także niekorzystne skutki społeczne (np. duży wzrost bezrobocia).
- W 1990 r. doszło do podziału politycznego w obozie „Solidarności”, co spowodowało powstanie nowych partii politycznych. W kolejnych latach polska scena polityczna powiększyła się o kolejne ugrupowania, zarówno na prawicy, jak i lewicy.
- W grudniu 1990 r. odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał Lech Wałęsa. Pięć lat później prezydentem został Aleksander Kwaśniewski, który sprawował ten urząd przez dwie kadencje. W wyborach w 2005 r. zwyciężył Lech Kaczyński.
- Prace nad Konstytucją RP trwały do 1997 r., gdy została ona przyjęta przez Zgromadzenie Narodowe i w ogólnopolskim referendum.

Pytania utrwalające

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów.
- opisz postaci: Leszek Balcerowicz, Jan Krzysztof Bielecki, Ryszard Kaczorowski, Jarosław Kaczyński, Lech Kaczyński, Jacek Kuroń, Aleksander Kwaśniewski, Tadeusz Mazowiecki, Jan Olszewski, Lech Wałęsa.
- przedstaw założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza.
- przedstaw koszty społeczne reform gospodarczych,
- wyjaśnij przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego,
- przedstaw najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej,
- omów podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

Polecenia

Proszę:

- wpisać do zeszytu podany w tytule temat,
- przepisać notatkę z lekcji,
- zapoznać się z treścią prezentacji, oraz ugruntować wiedzę przy pomocy zamieszczonych pytań utrwalających (nie trzeba zapisywać odpowiedzi) oraz podręcznika (str. 248 – 252),

Jednocześnie przypominam, że prezentacje umieszczone są na nowej stronie szkoły.

<http://sp77.edu.gdansk.pl> zakładka **ZDALNE LEKCJE**

<https://mapyonline.gwo.pl/> - na tej stronie znajdziecie historyczne mapy online